

Земя. Земя, или българска земя въ старитѣ български паметници значи държава или българска държава. Въ проповѣдитѣ на презвитеръ Козма¹²⁰, въ Синодика на царя Бориса III¹²¹, Душановия законикъ¹²² и много други старобългарски, сръбски и руски писмени паметници терминитѣ *земя*, или *българска земя* се употрѣбаватъ за опрѣдѣление старата българска държава. Земя значило не само държава, но по нѣкога и нейнитѣ по-голѣми териториални части. Струмската областъ се наричала още и струмска земя.¹²³ Думата земя и до сега е запазила старото си значение и въ говоримия български езикъ често се употрѣбява съ значение държава¹²⁴.

Държава. Въ най-старитѣ български паметници думата *държава* значи сжщо, което и гръцката дума *κράτος*: сила, власт¹²⁵. Въ хрисовулитѣ пѣкъ на българскитѣ царе, въ Душановия законикъ, както и въ много други старо-български и сръбски паметници, тя се употрѣбява

¹²⁰ Arkiv za pov. jugosl. IV, 72. „И якоже случися Болгарстѣй земли, въ лѣта православнаго царя Петра, бысть попъ именемъ Богумиль, а по истиннѣ Богу не милъ, иже нача первіе учити ереси въ земли Болгарстѣй“. . .

¹²¹ Попруженко. Синодикъ царя Бориса, 32. „сѣж ересь и въ блъгарстѣй земли разсѣвашаго“.

¹²² Законик Ст. Душана, чл. 114. „Лудије који се враћају из тужде земље у земљу царства ми, кто буде побегал от ѣмства, они-зи ѣмци који су по тога-зи човека ништа да не плаћају (Атонски прѣпис: они-зи ѣмци који то су по томуј човеку, ништа да не плаћајут)].

¹²³ Miklosich Fr. Monumenta serbica 74.

¹²⁴ Геровъ Н. Рѣчникъ. „Земя и б] мѣсто населено, държава, краище, крайнина, государство; покрайнина, земя край страна“.

„Караџић В. Ст. Српски рјечник: terra, regio.“

¹²⁵ Черноризецъ Храбръ „о писменехъ“.

¹²⁶ Новаковић Ст. Глас, XXIV, 2.

„Законик Ст. Душана, чл. 57. Који је властелин на приселице, кому пизмом које зло учини земљи пленом, *или* куће пожеже *или* које љубо зло учини, тако-зи та-зи држава да му се узме, а ина да не даст.“

„Гласник, V, 256—257.“